

**การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4**

**A Study Transformational Leadership for Reaching to ASEAN Community of
School Administrators under the Office of Nakhon Ratchasima
Educational Service Area 4**

นุสรา สิงห์พยัคเดช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 และเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ประสิทธิภาพงานและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้องอยู่ระดับ 0.60-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้สถิติทดสอบค่าทีและค่าเอฟเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ประสิทธิภาพงาน และขนาดของโรงเรียน
 - 2.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
 - 2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามประสิทธิภาพงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
 - 2.3 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ประชาคมอาเซียน

ABSTRACT

The purposes of this study were to Study transformational leadership for reaching to ASEAN Community of school administrators under the office of Nakhon Ratchasima Educational service area 4 and Compare transformational leadership for reaching to ASEAN Community of school administrators under the office of Nakhon Ratchasima Educational service area 4 divided by positions work experiences and size of the schools.

The sample was the 320 teachers and school administrators in Nakhon Ratchasima Educational Service area 4. In academic year 2014. The tools were used in the research was a five rating scale questionnaire, valuable relationship questionnaire and differential of word between 0.60-1.00 valuable confidence of this finding was 0.96. Percentage, mean and standard deviation for analyzing data. Compare transformational leadership of school administrators were used to the t-test and F-test. Scheffé's method was used for paired comparison.

The results revealed as follows :

1. Transformational leadership for reaching to ASEAN Community of school administrators under the office of Nakhon Ratchasima Educational service area 4 were high by overall.

2. Compare result Transformational leadership for reaching to ASEAN Community of school administrators under the office of Nakhon Ratchasima Educational service area 4 as perceived of teachers and school administrators classified by positions work experiences and size of the schools.

2.1 Transformational leadership for reaching to ASEAN Community of school administrators under the office of Nakhon Ratchasima Educational service area 4 as perceived of teachers and school administrators classified by positions were not different by overall.

2.2 Transformational leadership for reaching to ASEAN Community of school administrators under the office of Nakhon Ratchasima Educational service area 4 as perceived of teachers and school administrators classified by work experiences were not different by overall.

2.3 Transformational leadership for reaching to ASEAN Community of school administrators under the office of Nakhon Ratchasima Educational service area 4 as perceived of teachers and school administrators classified by the school sizes were significantly different at 0.05 level.

Keyword : Transformational Leadership, ASEAN Community

1. บทนำ

การบริหารและการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับตัว เพื่อจะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมาย การจัดการศึกษาจะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้นั้น ผู้บริหารเป็นบุคคลหลักที่สำคัญจะต้องเป็นผู้ที่สามารถโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติตามแผนงาน การกิจที่ตั้งเป้าหมายให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องมีสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงจะ

ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จตามความมุ่งหวังที่คาดหวังไว้ ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง (ธีระ รุญเจริญ, 2550 : 1)

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเตรียมความพร้อมเพื่อที่จะเปิดการศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศหนึ่งของสมาชิกอาเซียน ได้ตระหนักถึงบทบาทและภารกิจสำคัญในการเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียนในเวทีโลก และพัฒนาคุณภาพความเป็นอยู่ของคนไทยให้ดีขึ้น โดยเฉพาะการใช้กลไกความร่วมมือด้านการศึกษานำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่มีความมั่นคง กลไกด้านการศึกษาก็เป็นตัวนำสำคัญ ในการขับเคลื่อนให้สามารถก้าวไปได้อย่างมีทิศทาง การปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษานั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของครูทางการจัดการเรียนการสอน การทำวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สร้างคนให้เป็นคนที่รู้เท่าทันสถานการณ์ การสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรมได้ และเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ และด้านวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน พร้อมกับสร้างโอกาสเรียนรู้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางในการสื่อสารให้สามารถสื่อสารได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะเห็นได้ว่าเยาวชนไทยจะต้องปรับตัวทั้งในเรื่องภาษา การรับวัฒนธรรมต่างๆ สิ่งต่างๆ ย่อมส่งผลต่อเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและการศึกษา รวมทั้งสังคมไทย (สืบสาย บุญวิรุฒ, 2553 : 6)

การจัดการศึกษาของไทย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 มีความมุ่งหมาย มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และมาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จึงเป็นกลไกและเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง แก้ไขความหลากหลายของปัญหาที่เกิดขึ้นจากสภาพการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลก การศึกษาจึงเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน เพื่อให้มีความรู้ มีทักษะ และเจตคติในเรื่องต่างๆ ไปอย่างกว้างๆ โดยมุ่งเน้นการสร้างคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดี และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ (ศรดา ชัยสุวรรณ, 2552 : 50)

การบริหารจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ มีการวางแผน มีนโยบายที่ชัดเจน สามารถกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง มีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตามโดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่า ความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ตาม จูงใจให้มองการณ์ไกล ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงสำคัญในระบบการศึกษา การจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายเกิดประสิทธิภาพ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้คุณภาพการศึกษาของประเทศดีขึ้น และก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มศักยภาพ พฤติกรรม และการปฏิบัติงานของผู้นำมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็น

ไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา อันมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพของคนไทย ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทย จะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการ ทุกฝ่ายต่างเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะภาคการศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมของเด็กและเยาวชนที่ถือเป็นอนาคตสำคัญของประเทศ เพราะการศึกษามีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาในด้านอื่นๆ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations : ASEAN) หรืออาเซียน ได้เน้นการรวมตัวของอาเซียนเพื่อสร้างความมั่นใจเสถียรภาพและสันติภาพในภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และปราศจากภัยคุกคามด้านการทหาร และภัยคุกคามในรูปแบบอื่นๆ (สืบสาย บุญวีรบุตร, 2553 : 6)

ในภาคส่วนของการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 มีการจัดกิจกรรมการศึกษาระดับพื้นฐานในเขตอำเภอสีคิ้ว อำเภอสูงเนิน และอำเภอปากช่อง มีการจัดการศึกษาโดยเน้นการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระวิชาหลัก เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 อีกทั้งให้นักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และสังคมพหุวัฒนธรรม (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 : 9) ผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำเป็นอย่างดี รู้ถึงเทคนิคในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ การศึกษาจึงเป็นส่วนที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อม พัฒนาศักยภาพทางการแข่งขันให้สูงขึ้น เพราะเมื่อเข้าสู่ประเทศอาเซียนจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มีการรวมตัวกันก่อให้เกิดการแข่งขันที่สูง การนำพาองค์กรต่างๆ หรือสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารตามแนวคิดทฤษฎีของเบสและอวลีโอ ในการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งเน้นทั้งระบบและบุคคลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการสร้างบารมี ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ด้านการกระตุ้นโดยใช้ปัญญา และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ปีการศึกษา 2557 ทั้งหมดจำนวน 184 แห่ง ผู้บริหาร 184 คน

ครู 1,678 คน รวมทั้งสิ้น 1,862 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ปีการศึกษา 2557 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 จากประชากร 1,862 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีของ เบอร์น แบส ซึ่งแบ่งพฤติกรรมของผู้บริหารเปลี่ยนแปลงออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างบารมี ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ด้านการกระตุ้นโดยใช้ปัญญา และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน คำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตามแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างบารมี ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ด้านการกระตุ้นโดยใช้ปัญญา และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีลักษณะเป็นตัวเลขมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคเปิดการศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตามแนวความคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างบารมี ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ด้านการกระตุ้นโดยใช้ปัญญา และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระดับ 0.60-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ 0.96

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังต่อไปนี้

3.3.1 ขออนุญาตความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัดเพื่อทำการวิจัย หลังจากนั้นส่งแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังสถานศึกษา

3.3.2 การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับคืนมา

3.3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลทุกฉบับ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าสถิติดังต่อไปนี้

3.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

3.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ด้าน คือ การสร้างบารมี การคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล การกระตุ้นโดยใช้ปัญญา และการสร้างแรงบันดาลใจ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.4.2.1 เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ t-test

3.4.2.2 เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ F-test หรือ ANOVA เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ใช้การเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's Method)

3.4.3 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการแจกแจงความถี่

4. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

4.1 ผลการวิจัย จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

4.1.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดยเรียงตามลำดับดังนี้ คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ด้านการกระตุ้นโดยใช้ปัญญา และด้านการสร้างบารมี ตามลำดับ

4.1.2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตามการรับรู้ของบุคลากรที่มีสภาพทั่วไปต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

4.1.2.1 บุคลากรในสถานศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีการรับรู้ว่าคุณสมบัติของสถานศึกษา มีการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในการบริหารงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครู

4.1.2.2 บุคลากรในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ว่าคุณสมบัติของสถานศึกษา มีการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในการบริหารงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการสร้างบารมี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยตามการรับรู้ของบุคลากรที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป สูงกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี

4.1.2.3 บุคลากรในสถานศึกษาที่มีขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีการรับรู้ว่าคุณสมบัติของสถานศึกษา มีการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในการบริหารงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน ส่วนรายด้านด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล และด้านการกระตุ้นโดยใช้ปัญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยภาพรวมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางสูงกว่าการรับรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 อภิปรายผลการวิจัย จากผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ผลการวิจัยภาพรวม มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

4.2.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ตามการรับรู้ของบุคลากร โดยภาพรวมพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ด้านการกระตุ้นโดยใช้ปัญญา และด้านการสร้างบารมี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงานของตนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป อันเป็นผลมาจากการปฏิรูปการศึกษา สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ที่มีการแข่งขันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องอาศัยความเป็นผู้นำที่เข้มแข็งจึงจะสร้างความมั่นใจ ความมั่นคงให้กับคนในองค์กรและก่อให้เกิดการยอมรับในการทำงาน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องมีพฤติกรรมในการจูงใจให้บุคลากรในโรงเรียนหรือผู้ใต้บังคับบัญชามีความไว้วางใจ เกิดความจงรักภักดีในการปฏิบัติงานให้บรรลุจุดหมายที่ต้องการ หรือทำงานให้ได้ผลมากกว่าความคาดหวังที่กำหนดไว้ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548 : 328) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีอุไร เจริญผล (2552 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธาอร แผนบ้านสร้าง (2552 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

4.2.2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ตามการรับรู้ของบุคลากรที่มีสภาพทั่วไปต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

4.2.2.1 บุคลากรในสถานศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีการรับรู้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหาร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ต่างก็รับรู้เท่าๆ กัน ถึงระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรในสถานศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีการรับรู้ถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารงานไม่ต่างกัน ถึงพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการหรือการทำงานในส่วนต่างๆ ได้แก่ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานวิชาการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มีความสามารถในการจัดการข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี ยึดหลักการกระจายอำนาจหรือการมอบอำนาจโดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากร ลดการควบคุมและการแข่งขัน ลดความสำคัญเรื่องวัตถุนิยม และมุ่งความหลากหลาย ไม่ยึดติดในบางรูปแบบ มีภาวะผู้นำองค์การแห่งการเรียนรู้ (กรองทิพย์ นาควิเชตร, 2552 : 103) แต่ในด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยการรับรู้ของผู้บริหารสูงกว่าครู ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ามุมมองของผู้บริหารมองตนเองกับครูได้รับรู้กว่าที่เป็นจริง บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานต่างกัน มีการรับรู้ถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในด้านการมอบหมายงานตาม

ความสามารถ การส่งเสริมครูในด้านการใช้ภาษา การปฏิบัติต่อครูด้วยความเสมอภาค การรับฟังความคิดเห็นของครูที่แตกต่างกัน

4.2.2.2 บุคลากรในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ว่าคุณภาพของการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในการบริหารงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการสร้างบารมีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยตามการรับรู้ของบุคลากรที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป สูงกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์มากกว่า ได้ร่วมงานกับผู้บริหารมาเป็นระยะเวลามากกว่า ก็จะเห็นลักษณะการทำงาน การประพฤติปฏิบัติตนของผู้บริหาร กระแสความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย บทบาทของผู้นำหรือผู้บริหารจึงจำเป็นต้องบริหารจัดการภายในองค์กรของตนได้อย่างทันการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คณิง วีระชัย (2552 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหาร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในการบริหารงานต่างกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้บริหารที่แสดงต่อผู้ร่วมงาน การเป็นแบบอย่าง การแสดงออก วิสัยทัศน์ในการบริหารที่แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยตามการรับรู้ของบุคลากรที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป สูงกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี อาจเป็นเพราะบุคลากรที่ทำงานในสถานศึกษาระยะเวลานาน ย่อมเห็นความแตกต่างมากกว่าบุคลากรที่ทำงานในสถานศึกษาระยะเวลาน้อยกว่า แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นโดยภาพรวมแล้วบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ก็ยังมีการรับรู้ถึงการนำภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไม่แตกต่างกัน

4.2.2.3 บุคลากรในสถานศึกษาที่มีขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีการรับรู้ว่าคุณภาพของการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในการบริหารงาน โดยภาพรวมและรายด้าน ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล และด้านการกระตุ้นโดยใช้ปัญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดกลางมีทรัพยากรที่พอเหมาะ การติดต่อสื่อสาร วัฒนธรรมองค์กรและสภาพแวดล้อมมีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนบุคลากรมาก ผู้บริหารอาจให้คำปรึกษาชี้แนะไม่ทั่วถึง ผู้บริหารมีผู้ช่วยหรือรองผู้อำนวยการอาจทำให้ไม่ได้ใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชาเท่าที่ควร ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยทรัพยากรจำกัด มีบุคลากรจำนวนน้อย จึงทำให้การบริหารในด้านต่างๆ ต้องจัดสรรให้เพียงพอ จึงทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนอาจน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชมจันทร์ อุ่นน้ำใจ (2552 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ตามทัศนะของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านมีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

5.1.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 มีภาวะผู้นำด้านการสร้างบารมี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีอารมณ์ขัน ไม่เคร่งเครียดต่องาน สามารถนำไปปรับใช้ในการอบรมพัฒนาผู้บริหารในการสร้างวัฒนธรรมองค์กร

ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวใจ ร่วมมือร่วมใจในการทำงาน มุ่งถึงผลความสำเร็จของนักเรียนและสถานศึกษาเป็นหลัก ไม่เคร่งเครียดจนเกินไป สามารถโน้มน้าวใจบุคลากรให้สามารถทำงานได้อย่างมีความสุข

5.1.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 มีภาวะผู้นำด้านการคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การให้คำปรึกษาแก่ครูเป็นรายบุคคล ผู้บริหารจึงควรเข้าใจถึงความแตกต่างในด้านความสามารถ ความแตกต่างของแต่ละบุคคล จะได้มอบหมายงานให้เหมาะสม พุดคุยให้คำปรึกษาได้อย่างใกล้ชิด เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น นำพาการศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

5.1.3 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 มีภาวะผู้นำด้านการกระตุ้นโดยใช้ปัญญา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การกระตุ้นให้รางวัลที่เหมาะสมแก่ครูที่ร่วมมือกันทำงานจนประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจึงควรที่จะมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

5.1.4 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 มีภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้ครูทำวิจัยแก้ปัญหาในชั้นเรียน พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศให้เอื้อในการเรียนรู้ภาษา ศิลปวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียนในการที่จะพัฒนาการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาตนเองในการเรียนรู้วิธีการใหม่ๆ การเป็นแบบอย่าง การใช้เทคโนโลยีในการบริหาร และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความรู้และเจตคติต่อประชาคมอาเซียน

5.2.2 ควรศึกษาการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำอื่นๆ

6. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ เพราะได้รับความกรุณาในการให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรองทิพย์ นาควิเชตร ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.ดำรง แสนสิงห์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ท่านได้ให้คำแนะนำ แก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จเรียบร้อย นับเป็นพระคุณอย่างสูงยิ่งแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

รายการอ้างอิง

กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). ภาวะผู้นำสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : อีริสสาส์น พับลิชเชอร์ จำกัด.

คณิง วีระชัย. (2552). การศึกษาการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

ชมจันทร์ อุ่นน้ำใจ. (2552). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่สระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : แอล ที เพลส จำกัด.
- ศรีอุไร เจริญผล. (2552). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ศรุดา ชัยสุวรรณ. (2552). *ผู้นำการศึกษากับการพัฒนาตนการพัฒนาคนการพัฒนางาน*. กรุงเทพฯ : ทริปปี้ล เอ ก๊อปปี.
- สืบสาย บุญวีรบุตร. (2556). “การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีมากกว่าภาษาอังกฤษ.” *วารสารราชพฤกษ์*. 12 (3) : 6-12.
- สุทธาอร แผนบ้านสร้าง. (2552). *การศึกษาพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). *ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : บุคส์ลิงค์.